

Om valet av tidpunkt för vaccination mot mässling, påssjuka och röda hund (MPR)

Folkhälsomyndigheten har utrett när det vore mest lämpligt att erbjuda den första dosen MPR-vaccin inom det allmänna vaccinationsprogrammet för barn och kommit fram till att vaccinationen även fortsättningsvis som regel ska erbjudas vid 18 månaders ålder. Detta är de främsta skälen:

- Sjukdomsbördan bland barn under 18 månaders ålder är mycket låg.
- Risken att smittas av mässling och röda hund i Sverige är mycket låg eftersom mässling och röda hund är eliminerade och påssjuka är under kontroll.
- MPR-vaccinerna har bättre effekt, både på kort och på lång sikt, om barnen är lite äldre vid vaccination.
- Det nuvarande vaccinationsprogrammet är väl inarbetat och har hög acceptans.
- För närvarande saknas ett annat lämpligt tillfälle då MPR-vaccinationen kan erbjudas.

Det kommer att ge barnen ett gott skydd samt värna vaccinationsprogrammet och befolkningsimmuniteten, och därmed bidra till att hålla sjukdomarna eliminerade från landet.

Inför utlandsresor som innebär en ökad smittrisk (under resan eller på resmålet) rekommenderar däremot Folkhälsomyndigheten att barn över 9 månaders ålder erbjuds MPR-vaccination. Det innebär att den första dosen MPR-vaccin inom vaccinationsprogrammet kan behöva tidigareläggas, eller att en extra dos behöver ges. Även i samband med utbrott i Sverige kan det vara aktuellt att ge barn i berört område MPR-vaccin före den ordinarie tidpunkten vid 18 månaders ålder.

Vägledning för MPR-vaccination av barn

Barnets ålder	Användning av MPR-vaccin	Får sjuksköterskor ordinera? *	Ingår en given dos i vaccinationsprogrammet? **
0–5 mån	Vaccinet är inte godkänt. Användning rekommenderas inte.	Nej	Nej
6–8 mån	Vaccinet är inte godkänt. Kan förskrivas off-label vid särskilt hög smittrisk.	Nej	Nej
9–11 mån	Vaccinet är godkänt från 9 månaders ålder. Rekommenderas vid ökad smittrisk, t.ex. inför utlandsresor.	Nej	Nej
12–17 mån	Rekommenderas vid ökad smittrisk, t.ex. inför utlandsresor.	Ja	Ja
18 mån–17 år	Alla barn ska erbjudas MPR-vaccination enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter om vaccination av barn (HSLF 2016:51) .	Ja	Ja

* Sjuksköterskor som genomgått vissa specialistutbildningar får ordinera MPR-vaccin till barn från 12 månaders ålder. Läkare får ordinera MPR-vaccin oberoende av barnets ålder. ** Alla barn ska erbjudas två doser MPR-vaccin efter 12 månaders ålder, som regel vid 18 månaders ålder och i årskurs 1-2. Doser som getts före 12 månaders ålder är extradoser.

Folkhälsomyndigheten

Fördjupning

Följande aspekter har varit avgörande i Folkhälsomyndighetens beslut om att bibehålla första dosen MPR-vaccin vid 18 månaders ålder.

Få fall bland barn under 18 månaders ålder

Under den senaste 10-årsperioden har i genomsnitt 3,8 barn under 18 månaders ålder smittats av mässling per år, totalt tre barn i åldersgruppen av påssjuka och två av röda hund. Antalet mässlingsfall bland barn brukar spegla det totala antalet fall i befolkningen under året; under år med fler fall drabbas också fler barn. Det vanligaste har varit att 12–17 månader gamla barn smittats i samband med utlandsresor, medan yngre barn oftast smittats av familjemedlemmar, släktingar eller nära bekanta, t.ex. ett äldre ovaccinerat syskon.

Låg risk att smittas i Sverige, men risken är större utomlands

Mässling och röda hund är eliminerade i Sverige, vilket betyder att de inte längre kontinuerligt cirkulerar i befolkningen. Utbrott kan ske, men generellt är det låg risk att smittas. Sjukdomarna finns dock alltså i andra delar av världen, även i Europa, och barn som reser utomlands riskerar att smittas i samband med resan.

Effekten av MPR-vaccin varierar med åldern

MPR-vaccinerna är godkända för användning från 9 månaders ålder, men man får en bättre effekt, både när det gäller serokonversion, antikroppskoncentrationer, aviditet och vaccineffektivitet, om man ger den första dosen senare i barnets liv. Dessa effekter gäller både på kort och lång sikt. Skillnaderna är störst mellan vaccination vid 9 respektive 12 månaders ålder, men underlaget talar för att en förbättring även sker under andra levnadsåret, dvs. att MPR-vaccinet har bättre effekt vid 18 månaders ålder jämfört med vid 12 månaders ålder. Vaccinet är dock tillräckligt effektivt för att de doser som ges vid eller efter 12 månaders ålder ska räknas inom vaccinationsprogrammet.

Vi har väl inarbetade vaccinationsprogram

Sedan programmet med MPR-vaccin startade har vaccinationstäckningen bland 2-åringar varit mycket hög. De senaste åren har mer än 96 procent av alla barn fått MPR-vaccinet före 2 års ålder och 67 procent av dem fick vaccinationen vid den rekommenderade åldern (17–18 månader). Den höga anslutningen till vaccinationsprogrammet är något vi vill värna.

Möjliga tillfällen att ge MPR-vaccinationen

Folkhälsomyndigheten har övervägt en flytt av MPR-vaccinationen till 10 respektive 12 månaders ålder, för att den ska kunna ges vid ett redan inplanerat hälsobesök på BVC, men bedömt att dessa alternativ inte är lämpliga. Vid 10 månaders ålder är immunsvaret betydligt sämre än vid vaccination efter 12 månader, och vaccination mot påssjuka bör erbjudas vid 12 månaders ålder eller senare. Vid 12 månaders ålder är immunsvaret sämre än vid 18 månader och vid 12-månadersbesöket erbjuds idag hexavalent vaccin och pneumokockvaccin. Både hälso- och sjukvårdspersonal och föräldrar är tveksamma till att ge tre vaccinationer vid samma besök. Om MPR-vaccinationen skulle erbjudas vid detta besök skulle sannolikt även tidsåtgången öka och därmed innebära ökade kostnader.

Att föra in ett till hälsobesök skulle innebära en kostnad av uppskattningsvis 18 miljoner kronor per år. Det nya barnhälsovårdsprogrammet implementeras dock fortfarande och därför är det inte lämpligt att föra in ett till besök i dagsläget. Ett nytt hälsobesök vid 15 månaders ålder skulle dessutom bara innebära små immunitetsvinster eftersom tidigareläggningen då endast skulle omfatta tre månader.

Folkhälsomyndigheten har också övervägt att flytta på hälsobesök och andra vaccinationer, men sådana förändringar kräver en översyn av både barnhälsovårdsprogrammet och vaccinationsprogrammet.